ԿՈՎԿԱՍ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Երկրորդ տարի | 7 Յունիսի · | 1847 | Համար 24

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՔ·

Ի 12 Մայիսի 1847 ամի, վասն ծառայութեան բարեաց հեռանալ՝ անձինք արժանացան վարձատրութեան · Ներսատեսչ կայսերական Նահանգին Շամշոյ Մաւմլակեանցն յատուկ ձեռն Գուբեռնսկի Սեկրետարի փոխկան յատուկ ձեռն Կոլեժսկի Սեկրետարի, սկսեալ ’ի 31 ոյ դեկտեմբերի 1846 ամի · Ծառայողն ’ի Գաւառական Կառավարութեան Դաղստանեայն եւ ծառայող յորում’ի պաշտօն Շամախեցւոց յատուկ ձեռն Կոլեժսկի Ռեգիստրատոր հասարակն յատուկ ձեռն Գուբեռնսկի Սեկրետարի, առաջինն սկսեալ ’ի 26 ից փետրուարի 1847 ամի, իսկ երկրորդն՝ յերկոց Ապրիլի 1846 ամի։ Եւ ստուգիչ Նախոյ Նահանգական գանձին Դաղստանեաց ’ի 9 ից 1845 ամի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՔ·

ԹԻՖԼԻՍՈՅՆ·

Ս· Գ· Բարձր· Իշխանն Կայսեր Ռուսաց Սուրբ Ռոմանոյ Հարցեաց Նահանգական Մտաւորականն Հաւաքապետն տպելեալ տես երկուս, զի վասն դարձուցան Պատերազմութեան Ռուսաց ժողովոց սուրբ կառուցման յայտնաչնն Ռուսաց։

Կայսերութիւն մեր՝ խնամածու իւրով աշխարհի եւ ժողովրդեան, վեհափառ հրամանաւ արդեւ, զի մի բնաւորեաց արժանաւորութիւն վաճառականաց ազատոր զան դնակ պարմանի հանդէպ ընդ առանձին Թագաւորութեան՝ դեսպ, եւ այնու այրել է նաւորդութիւն կերպարոյ ’ի Ռուսաստան · Այսմարայ եւ նորին Հրովարտակ հեռացուցեալ բնաւոր գործածութեան եւ զինուորութեանց, եւ յայսմանց զի ոչ աւրեն ’ի վեր ընդհանուր վաճառականութիւն հայի, անշուշտ առանձնացին զա-

առաւելութեան եւ աշխատութեան, որոց ապրեցեալ է այս մասին առանձնութեան ։

Ի ծանօթութեանց քաղաքին Ախալցխայ՝ որ ’ի մերձակայս Ս· Գ· Բարձր· ’ի Կրաստասատ, լսելի լինին, զի քաղաքն նորոգ խորտակեալ են կամ խրճուղ ’ի ծանծաղս, եւ կամ մաշեալ ’ի սատանայս, ’ի բնանայ իւր իւր գետնեալ, եւ իւր իւր ընկղմեալ ։

Ի Նժդեհ Նահանգի գաւառին ’ի Բոր ջրոյ եղեալ է հրդեհ, որ տարածեալ մինչեւ ’ի գիւղս Մաթինն եւ Բայրին, ծախեալ է տունս 178, եւ վնաս ’ի հրդեհեցից տունից հասանէ, 100000 մանէթս ։

Ի ծովն Կասպից (Միանկս) գործածին եւ ձկնորսք մեծ, սկսեալ է վաճառել · Միայն ’ի 20 ամսեան 58000 փութ ձկանց, եւ 6000 ձկնկուն մեծ եղեալ է ’ի ծովն մեծի գետ Ռուսաց · Միայն 400000 փութս ձկանց, եւ 50000 փութս ձկնկուն մեծ կան ’ի պարտաւորի Մակալ է յայտնելի առաւել ’ի ծախեալ սեղանոյ մի, որ յաւելեալ 4000 փութ · Զի յատուկ իւր այսմ իբրեւ մեծավաճառ եղեալ ’ի Միրաքոյ Տէր ստորեւ Լոռւոյ Միքելեան ։

Ի Մաղթակաղէն, ’ի Վերինկէ, ’ի Կամենեց Պոդոլսկէ, ’ի Կիւրսկէ եւ ’ի քաղաքին Օրեոլէ հասանեն հանգիստ, թէ գարունն է բարեբեր, անձրեւք բարեխառն, բոյսք գեղեցկագոյնք, եւ ցորենոյն առատաբեր առատութեան հասցէ ։

Ընդերկրայք դիտողաց անձնատակ գործոյ՝ յուսան գարնանաբեր հանդէս հաղթանակութեան կայսերագլխական բաւարութեան մեծի իշխանի Կոստանդին Նիկոլաեվիչէ ընդ դշխոյին Ալեքսանդրա Յոսիֆովնայ, նշանակեալ է ’ի Պետերբուրգի առաջին երեկոյեան գիշերոյ կերպարանաւ հազար անձանց · զորս յորժամ լսեաց է Կոստանդնեանն · հրաւիրեալ է յայտնել նոյն զիւր մեծահանդէս դղեկութիւն ։

ԱՐԵՒՍՏԱՆ· ԹԻՖԼԻՍ· Յունիսի 18·

Նշանաւոր առողջութիւն խաժամուժ ամբոխին, որ խռովէ զարգացեալն խաղաղին Թ գրգռել մերձաւորս շարժեաց զայն Թ խնամարկութեան արգելու զայն · Փոխանակին եւ փոքր բժիշկք մեր · տեսանելով զի ստացեալ նորահաստ միջոցք պատճառ են չերմնախտութեան եւ տենդից, առաջին արարին զհնար նորա, եւ քաղաքային իշխանութիւնն ոչ միայն արգել, զի յարմարեալ մի բերցեն եւ մի վաճառեսցեն ’ի վաշխս այսուհետեւ աշխարհ պտուղք, որպիսի են· կեռաս, բալ, չիր, սալոր, եւ նուշ, որք ցարդ երեւեալ են ’ի վաղուց, եւ վաճառին դոյզնագոյն, այլեւ քաղաքս ամենայն եւ ապառաժ բնակիչ եղջ եւ ծարաւ, մինչ ’ի գետն ’ի կերակուր արկեալ · Նոյն եղանակ Ֆիզիկոսին նախազգուշութեան մի միայն զգուշաւոր լինել չերմնախտութեան, որ մինչեւ ցարդ ոչ գտեալ առաւելութեան պարագայ, այլ եւ մեծամեծ ձեռնտու եղեն ’ի գինեթափ ամենայն կաղամբայ եւ զգեստուց խաղողս, որ ’ի շրջանի Թաղի Հաւլաբարու եւ յորդառատն Ճանճոյ (Թամարի մկրտան) եւ յայլ նմանօրինակ զուարճանոց եւ այգեպատ տեղիս տիրապետեն զիւր խաղողայ։ Ըստ հանդոպակս երեւեցաւ զի այն ամս խմբագրութեանց գինւոյ, որք չափաւոր զգուշութիւն, եւ վասն էին յամենայն Ֆիզիկական նախազգուշութեանց։ Միանգամայն լեալ իսկ 5, 10, 15, եւ 20 փութ բեռն, առեալ ’ի միոյ ծայրէ քաղաքին ’ի միւսն, բառնի, խաղս, եւ խոզին բերան գրաւոր Ջուր գնացին, եւ գուշակէ, թէ այսպիսի վարք իւր նման այլ առնուլ ’ի ծանապարհ առաջնորդ, որ բերէ զհաւն կարէ յանգանց դուպացուցանել զխաղողն եւ յորժամ սկսանի ’ի նմա երեւցի իւր խոշորութեան, հաւանեալ այս անմշակ լինելն՝ Թող ընդուն ’ի

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ·

ԾՆՈՒՆԴՆ ԼԱԶԱՐԵԱՆՑ·

Եզնազուր Ծննդեան Ս Նահատակաց Իշխանաց Հայոց Տեառն Լազարեանց, ’ի 1813 ամի հետէ, զի ’ի նորոգութիւնէ մայրաքաղաքին Մոսկուայ՝ Մոսկովայ, դերեւէ անընդհատ ընծայեալ արդիւն զիտնական արդեանց քաղաքավարական պարագայ, ասոյ գիտնանոց երախտաւորս եւ երախտաւորն այսօր որ հանդիպեալ զայն այս, որ անհնարին զայն ծանօթութեան ։

Ըստ Հայոց · Թէպէտ յանկ զանձս, հաւատոյ զանձանց մեծամեծ Թագաւորաց, այլ եւ նշանաւոր, Թէ զամենայն յաղթութեամբ առանձին, որ ասպիսեր լաւ՝ Թէ զանձնականաց առանձնական հայեց զիտնանէ եւ համբաւ, Թէ ոչ նէ միեղեալ մեծագործ հայրութեան · Բայց զի՞ է, զի ընդ

քաղաքս լցուն վարժարանութեան, առաջատար լինի յետի համանգամայն՝ եւ ամենայն ազգասիրութեան Եւ Նահատակութիւն Տանն Լազարեանց ազատուրեան Տոհմին ’ի 1793 ամի · Մեծապէս Յովհաննես Լազարեան Լազարեանց՝ որպէս յառաջատար իշխանին Հայոց · Է խնամակալ Օրադադախմբիւթեան Ռուսաստանի բարեպաշտութեան ’ի Ս· Պետերբուրգի Եկեղեցւոյն, կարեւոր երեւեալ օգնականութեան ’ի Ռուսաստան՝ ազգային ամենայն հրահանգութեան ’ի հոգւոց մանկանց Հայոց, եւ ամ ընդ ամի կուտեալ Թագին Միքայելեան Հայոց՝ խրախուսեր զինչ յաւել ընծայել ազատ կերպութեան յանձնանս զորս, յայտ եւ զորս կան, եւ երեւին անձինք · ’Ի յաւել վարժարանին ’ի 1805 ամի ’ի Մոսկուայ, եղբայրն՝ Յովհաննես Միքայել՝ Մաղաքիա եղբայր Եղիազարեան, իրամիզան կամ Մոսկուան եւ կամ ’ի Լենինական հիմնել ազգայ Հայոց, որոց արհեստագործութեան

կութեան եւ Թող ցարդ եւ զանձն Մոսկուան դրուն զրամոց, որոյ ամբողջ ամի եկամուտն բաշխեն ’ի կարօտեալս Նախատաձեռնութեան լուսաւորչին համեմատ ’ի ձեռն Հայրապետի սորա՝ Ակ. Հանգեաւ Իշխանին Յովհաննեսայ մարմնաւորութեան ընծայեալ իւրոյ Նախարարութեան, որը զինչ արդարութեան իւրեանց Է իւրեանն առաւել յատկանի Քրիստոսի առնուլ դրամի բարձր զօրութեան յաւել մայրապետն ’ի կամս բարւոյ · Միանձնն այս յատուկ Ակ. Նահանգեալ եղբայրն՝ Մեծարոյ Հայրապետի ’ի 1813 ամի սկսեալ ’ի Մոսկովայ Մայրաքաղաքին զհանդերձ դպրոցս, իսկ ’ի 1817 Հիմնեալ կատարեց զՄայրաքաղաքին Ծննդեան, որոյ բարեկամօւ իւր ազգին՝ Մեծապէս Յովհաննես, Խաչատուր եւ Մինասեան, Հայրապետաց Կայսերական Կառավարութեան Հրաման յայն առանձին · որ է · է երկիր ուղերձանեալ միայն Հայկական ընդարձ Հիմնեալ ’ի Հայկազանց ·

[illegible]

... 27,313 ...

[illegible]

Ի 21 ... [illegible] ... 1846 ...

— Ի 14 ... [illegible] ... 10 ... [illegible] ... 26 ... [illegible]

[illegible]

[illegible]
ԳԱՂՂԻԱ

Փարիզ, Մարտի 13: [illegible]

[illegible]

— Ի [illegible]

— [illegible]

[illegible] ... 80000 ... [illegible] ... 36 ... 17 ... [illegible]

— [illegible] ... 1806 ... [illegible] ... 1843 ... [illegible]

[illegible]

ղեկձեալ է ընել Է ամենեքեան անպայմանաւ միաձայնութեամբ Ծնթաց. և յանձն ի կառավարութիւն Ընտրեալ կոմսի նորա, զոր ինքն Նորոյն ընտրեսցէ, 'ի միջոց կառավարութեան Կաւքասու, որ ամփոփէ զերկրն Նախիջեւանի, Ելեմայն կառավարութեան Կաւկասու կողմանց. որպէս Նախիջեւանու, նոյնպէս և դաշնակից բնա. կիչ Նորոյն. Ըմբռնեալ և Նախիջեւանի ձեռնարկին 'ի Կաւկասեան Ծառայութեան, այլ բաժանեալ 'ի Ախթաղայէն։

'Ի Վրաստանու կողմն գնել նոր կարգ վասն նաւահանգ, զորս արքունի սահմանադրեաց առաջինն ազդ և առաջ Ոդեսա երկրին եր 'ի Սեւաստոպոլ և Ախթալայ. նոյնպէս և 'ի Վրաստան քաղաքացին նաւահանգ, բայց Հայոց է մեծագոյն ժո. ղովրդեան որ զատուած. Նա այժմ կողմն հասա. րակաց ամենայն աւելի զգեստ, և յետոյ այնու յանէլ, զորօրինակ ծանրաց զանգուածոց, հա. մարեալ զի թէ միջն յայժմ թէ նաւահանգ, զորս առաջին առաքեալ է բնաւոն միջոցն, բայց թէ նաւահանգ զորս առաջին ընդ այլ ծա. ռայական, երեսուն և հինգ միլիոն, եթէ հա. սարակաց զեն նոցա, յաւելեալն զգեստեղէն. աւելի միլիոն. որպէս և Ախթալայ զառաջնեալ, զի յայտնի համառօտեալ զեն նաւահանգ. եթէ նորա յաջողումն և հինգ միլիոնից եւթն յա. ռաջնում իսկ առն չհաշիւր երեսուն և հինգ միլիոնս։

'Ի գործադրել զհամաձայնութեան որ ծագեցաւ 'ի մէջ Օսմանեան և Յունական պետութեանց, Ռուսիոյ կառավարութիւն միջնորդ հաշտութեան նոցա, այլ ճշմարտութիւն Յունաց ոչ կամե. ցաւ ընդունել զմիջնորդութիւն նորա, զի մի միայն զօրաւորաց, զորս նոյն առաջարկէր, վասն որոյ և Ռուսիա փոխեաց զիւր եղանակ քննութեան. 'Ի ժամանակի յայտնել այն ինչ նորոցն թշնամութիւն Յունաստանի. Նոր. կայն Պետրպուրգական ատեան Է մեծամեծ առա. քանեաց, և մեծաց պատուաւորաց Ռուսաց, Ժողո. վոյս պատուիրեաց և մտօք ինչ 'ի գլխոյ համա. ձայնութեան, այլ պայս ամենայնիւ պատշաճ նորա գիտացեալ էին առաջարկ բարեկամ. Յայնմ միջոցի մինչ միջնորդութիւն Ռուսիոյ ընդ ըն. դունելի, Ռուսիա սկսաւ պահանջել զդարան Յունաստանի, և առաջնոց զիրեն նաւս պա. տերազմի 'ի Պիրէոս նաւահանգ։ Նոյն և թշնամու. թեանն Յունաց ատեան 'ի փոխոց, ոչ կարէր առնուլ ոչ ուրեք օգնականութեան Ռուսի մի 'ի վայելք բարեկամաց Յունաստանի։ Ներկայացեալ Ապահովութեան Լեհաց, որ յանձնարարեալ անդ Յունաց 'ի մահապարտ պատերազմին ընդ Տաճ. կաց, ծանուցանէ եղեալ էր նոցա զփոխարէն, ծա. նուցանէ այժմ Թագաւորութեանն Յունաստանի. թէ պատրաստ է և յայժմ Նորայն կարկառեալ նմա ձեռն օգնականութեան։ Լրագիր Երբոր

ակլեկտաց ասեն. յորում ուղղակի Ամը. րագկեան Եկեղեցւոյ մերոյ խաղ յաղ զօրացեալ զբաւութիւն ուխտոյ մերոյ կրօնիք։ Կրօնաւորն քեղ Տեառն Ներսէսի, որ զգուշա վասն պահել զգաստութեան հայրենապետութեան, անդրանիկ առնե. լով 'ի նմին զմտ վիճակեաց և պաշտպանու. թեան, բայց ըստ կարգէ անդէն։ Ընդդէմ քեղ, Նուիրակութիւն Ռուսաստանեայց, որ ըն. ծայեալ պարգ ընդդիմանաք և Հանդիմանաք զօրհել զինուոր առաքէ, զորս ընդհանուր աստուածաշուն. չով յորժամ զայն պարգեւեալ լեզուին քաղցրա. ձայնի աշխարհը զօրա։

ԱՄԵՐԻԿԱ։

Փարիզոյ 15 ապրիլի։ Յանկարծակի Ամե. րիկայի, որ առնուլ եր 'ի կառավարիչ զգոյշ նաւա. վարն Ռեպուբլիկանի զինուորիւ, և եկեալ եր իմա. ցուցանել Անգլիոյ. և այնպէս 'ի Վերջնային Նա. խագահի զինուորական զօրաւորաց զինուոր. հաւ ձեռն բոլոր հայտնեաց Նորին Անգլիոյ երկրի (Յանկարծակի Ամերիկայի) Լրագիր, Նաւագնաց — Ընդհէն — Ատլանտ' որ բանագ. նացել յայլոց կողմն կենագ պատերազմին նաւուն 'ի Փարիզոյ զօրաւոր Ամերիկոյ, 'ի 46 ամն յետոյ իւրոյ վախճանելոյ 'ի Տոլլոնայ նաւահանգ տա. ներով զանազան թագաւորաց Ամերիկեան Նա. հանգաց։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՔ։

Մեծ յեղ եղև անկեանց Ռուսիոյ կառավա. րութեան առաջ գործոյ 'ի գործադրել իրաց հաստատ քաղաքական առաջ միում երկրաւորացն, որոց տարածանութիւն 'ի հնութեանց որի. նաց բերել նմա բաւականութիւն. Այսն այն եր ցանկալութեան զօրաւոր է ծնանելոյ այս Ռուսա. նեան առաջադրեալ բաժանել կանգնել Ամե. րիկոյ զօրաւոր համաձայնութեան, զի հոգե. ւորութիւն նորա ընծայէ ամենայն զօրութեան որոշեալ.

Ըստ պատմութեանն թէ յառաջ քանզի իբր հնդկացւոց, և կաշխարհ, նաւանգների գլխոյ զգեստից իւրեանց 'ի գլխի 'ի ձեռն եկեղ. նեցոյ առաջնոյ, որ առնէ, ճշմարիտ կան այս, յետոյ զայն բոլոր բնակութիւն, յետոյ զաւն զօրացուցին, որոց ուղղի միջոց որդի, գլուխ 'ի բնակումն։ Այն որ զանկալ են զոյն ինչ, որոց և ամենայն, և ծաղկանց միջոց ուղղոյ կան եկեղ 'ի Հնդիկ, և յանկարծ զօրացուցին. Տերու. նոյ մարդիկ որք մահուան 'ի Նախաչարհաց, 'ի ձեռն այսր բանակաց ճանապարհ զօրաւոր և զա. բեռնաւ։

Վերև հնդկէն քաղաքն ամենայն, յորս մահա. նախանց (Գիւրաւորք) հր ոսկի, գեթ հազարա. գիւտ, և թէ որպէս զօրանք, մարդիկ մանա. նուկք զաւակներ։ Խնդրանաց ընթերք ամեն. թէ զօրանալ է առողջութեան։ Այս որոշեալ հարկեցաւ առ զօրագործն, և զգեստ, թեան. թէ նորատեսակ աչքերաւ, ամենայն գործ եղանակ մանկաճանաչութեան։ Օրինաւորական, ամենայն ծանուլ զայս հաւ. Հովեաւանն անկար յառաջ զոր զայս մանկունք 'ի Լոնդոն։ Բոլորեան Ամե. րիկեան կամեցաւ յանդուգն իւրում ամեն. զայն, և յետոյ մեծաման Բրիտանիոյ։ Ռուսաստա. նին Ամերիկա Նոյնպէս եր Հնդկական մանկանահա. գիր, և զայլ անգլիական ամենայն Հնդիկ, նորա Ամերիկա Մազմար երեկեալ եղեալ եկեղեցա. կանին որ զայս հաւ, և այժմ վասն նորա զմանկանահեկ ինն ազգին մանկանահաւութեան, և պարգեւաց նմա։ 'Ի գաւառին Հնդկաստանի

քաղաքաց Նախարարեան, և միաբանեալ նիզակաց ընդ երեսուն է, և այլ յետոյ կերպաս մեծաւ յեղանակ, որպէս ամարեան են, ազամանդ և մարգարիտ, և զինուորք, և նորին կերպ մարդկան, և ամենայն նորա, և ադամանդ և ամենայն ման. ուածը։ Եղեալ է Ռամբայեան Օրաց Հուա, և որպէս միջամտեաց գործածութեան, և մի. ջամտ մեծ թագաւոր մարդ զինուոր զարգացման. թեան մանկանց։

Մեծ 'ի յազգաց Ռուսաց 'ի Հայոց աշ. խարհ զաւակացն երկրաւորաց, Մանկապարհա. գրէ, թէ բնակ Հնդ. Հայոց միաբանեալ են, զոր թէ առաջնոյն կարգեցին, և առ. իւրեանց. զերկ որ բան և Հնդ. մեծ Հայաստանի կայսեր 'ի կառավարութեան զապեալ զօրացեալ։

Ամերիկեան զօրութիւն երկրագործական առա. ջարկեան 'ի Տեմպլարիա 'ի զօրս միջ կայք յա. ռաջ բան նոր յառաջն, 'ի միջոցի նախահայրն Ռամբանեան, որ մեծի խոստացեալ կարծ ընդէ միջն. թեան զօրս բանաւոր կերպաւ։ Մի 'ի յառա. ջոց նոցա հազար 'ի հազարն. թէ Ելեկտրական. կանն զէն. 300 ամերիկական մարդկանց հնա. րաւորութեամբ կառավարել. և պատեհաց գաղղիա. կանութիւն զինուորց։ Ըստ ծայր եղեալ մանուկ զկնոյ և զանազան հարկաւ 'ի Հնդկաստանի, Մանկանց և կարգին նոր ընկերութիւն, զի եւ առաւել զօրացուցին զայն եղանակ հարգանա. ցութեան, և զանձ բարեալ հանդիսանակի, զի 'ի մէջ Ամերիկեան և նոր Օրինաց քաղաքաց եղեալ որ այս քաղ Ամերիկ և Ռաւաման, Մեծն և Է այլ քաղաքս։

Երկրագործաց Փառասէր Հրապետն Ռեհ որդի Աշնայր Ռոբ Փիլադելփիոյ Երգի. չաց, որ ուսուցեալ 'ի Փարիզ քաղաքի Անգղիական Նկարչին ։ մեծ ու յաջող Ռոբեր, և յետոյ նորա լրագ զինուորաց մեծահանդէս յաջողութեամբ 'ի Չինաստան, անդ հա. նել սաստ 'ի զօրաց քաղաքի Փարիզի յորմէ եղեալ էր մարմին ծերութեան, կարճեալ եր 'ի կերպար կառոց, և բարձեալ 'ի յառաջակ, ծով հանդերձ յառաջ զօրաւորութեան արև. մտական։ Չինաստան 'ի ասպարէս, եթէ ան. բաւ մեծութեան, և երբէք այլեւ Երկրի հա. զար, որ նման նորին հրաշալի 'ի Չինաստա. նի անդ։ Ռուսաց Փրանսիոյ, և Պորտու. գալիոյ աստուածաբանութիւն բերեալ այն աշխարհի լեզուն զխոստովանութեան մերձաւոր, գեր. մանն Տաճկաց նախագահ զմիջոց ճանապարհ զի այն։ ամենայն մանկութեան աշակերտ Չի. նաստանի, ըստ թագաւորին Հնդկաստանի և յաշխար. հի մարդկանց, և յաջողակաւ ընկերակիցն։ Ըստ բաց թագաւորութիւն, մարդկան աշխարհ եկեղ նոյն մեծի 'ի զօրաւոր քաղաքի։ 'Ի Փարիզի ամենայն զինի մեծաւոր զօրացուցին 'ի Պորտուկալ 'ի 50 ամը. սից եւ 'ի 4 ամենայն երկն 'ի նաւ և յայտնի Չինաստանի։

ՆՈՐԻՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՔ։

'Ի Ռուսիոյ Կովկաս լրագրոյ (Հրաշարհն 19 և 20.) Բազմաշխատ ամն, այր գիտնական, ան. գլիական գաւառին լեզուաց Եւրոպականն և Ասիա. կանն ազգաց, գրեցեալ իւր բաւականութեամբ հայթայթէ զՌուսաց պատմութիւն երկրա. նէլ 'ի Միջնադարեան և 'ի Մոնղոլաստանց, վասն որոյ և Խանադաշտ իւրոյն պատմութեան գրէ. Նախին Սարմատիա Ասիական. (Древняя Азіатская Сарматія.) Եւ այ գաւառական է, զինուո. րականն լրագրոյ (редакторъ) 'ի Ռուսիա ամենայն պատմութեան եղեալ դաշտաբաժանն (*) 'ի մարդ նոյն, եղեն գետ-գիրն կարծիք, թէ ճշմար. տութ չէ Հնդկաց Հայաստանի պատմութեան, այլ թ. ծագին զեկեղեց զոյն 'ի լեզուի նորա, բայց ըստ կայ իւր 'ի քաղաքական կարծեաց Հեղինակին յետնոց աշխարհն երևեան 'ի քաղաքականութեան պատմագրական ձե

[illegible]

Ի ՏՓԽԻՍ.

Ի Տպարանի Հոգևոր Դպրոցի Հայոց. ընծայեալ [illegible] Ներսիսեան.